

Куровська О. О.,

студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУТУ ВИЗНАННЯ ДЕРЖАВ У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Питання визнання є одним з найбільш дискусійним у сучасному міжнародному праві. Існує досить багато проблем, пов'язаних з надання визнання новоутвореним державам. На сьогоднішній день у світі існує більше, ніж 5500 націй і народностей та більше, ніж 200 держав, а також те, що кожна нація має право на самовизначення, можна лише усвідомити всю складність даної проблеми.

Проблемами інституту визнання держав займалися багато вчених, серед яких: Н. В. Александрова, М.І. Лазарєв, В. Лісовський та інші.

Взагалі у науці міжнародного права не подано чітких відповідей на багато запитань.

М. І. Лазарєв висловлює: праву нової держави на визнання не обов'язково відповідає обов'язок інших держав визнавати її. Визнання – політичний акт, тому залежить від розсуду самої держави. В. Лісовський визначає, що визнання повністю залежить від розсуду держави, яка визнає. На думку Ф. Р. Гасимова, визнання є добровільним актом держави, яка його надає. [3]

Проблема визнання держави виникала у разі її утворення на колишній залежній території в результаті деколонізації. В даний час вона виникає частіше усього при територіальних змінах: при об'єднанні двох і більше держав або при їхньому розпаді (поді-

лі, виділенні). Особливо актуальне визнання при здобутті незалежності, при соціальних революціях, а також при нелегітимних засобах зміни політичного режиму (в результаті військового перевороту, при встановленні диктатури або виникненні нової держави в результаті збройної інтервенції іншої держави — наприклад, «Турецької Республіки Північного Кіпру»).

Визнання нової держави є політичним актом і не регламентується міжнародним правом. Воно здійснюється звичайно за допомогою заяви держави, що визнає, адресованої визнаній державі, про намір вступити з нею у взаємовідносини як із суверенною державою, зокрема — установити з нею дипломатичні відносини. Деякі вчені, зокрема П. М. Бірюков, вважають, що виникаючі на основі акту визнання правовідносини існують незалежно від встановлення між суб'єктом, що визнає, і суб'єктом, що визнається, дипломатичних, консульських або інших відносин. Правовідносини визнання і дипломатичні, консульські правовідносини витікають із різноманітних норм міжнародного публічного права. У той же час, визнання як юридичний факт є базою для всіх наступних відносин між суб'єктами міжнародного права, і дипломатичні, і консульські відносини встановлюються після визнання.

Ще однією проблемою є визначення визнання одно— чи двостороннім актом. Щодо цього існують різні думки. На думку багатьох вчених, визнання є одностороннім добровільним актом. Це означає, що держава розглядає іншу державу як суб'єкт міжнародного права і хоче встановити з нею відносини, або визнає достатню ефективність влади для того, щоб представляти державу у міжнародних відносинах [1]. Визнання — це право держави. За допомогою акту визнання держава погоджується з відповідними змінами в міжнародному правопорядку і/або міжнародної правосуб'єктності. Визнання, зокрема, свідчить про вихід на міжнародну арену нової держави або уряду і спрямоване на встановлення між державою, що визнає, і державою, що визнається, правовідносин, характер і обсяг яких залежать від виду і форми визнання. Визнання на практиці означає, що держава визнає іншу нову державу як юридичну особу, тобто з усіма її правами й обов'язками, що впливають із міжнародного права.

Д.І. Фельдман вважає, що визнання — двосторонній акт, оскільки визнання неможливе без волі держави, яку визнають. На думку Ф. Р. Гасимова, визнання є одностороннім актом, якщо воно

закріплено в односторонньому акті держави у вигляді заяви. Коли виникає одночасно кілька нових держав, які визнають один одного, тоді воно є двостороннім. Наприклад: Паризько-Дейтонські угоди 1996р.

Н. В. Александрова визначає такі актуальні проблеми інституту визнання на сучасному етапі, які потребують вирішення:

А) відсутність універсального кодифікованого акту про визнання новоутворених держав;

Б) невизначеність правових критеріїв визнання;

В) політико-правовий статус невизначених проте реально існуючих держав.

Проблем визнання торкалася й Комісія міжнародного права під час розробки двох конвенцій про правонаступництво держав та розгляду питань відповідальності держав. Однак інститут визнання так і не був кодифікований і дотепер регулюється звичайними нормами міжнародного права, його загальновизнаними принципами, деякими багатосторонніми і двосторонніми угодами, резолюціями міжнародних органів і організацій, а також дипломатичними документами окремих держав та доктринальними положеннями. Тож питання про кодифікацію інституту визнання лишається наразі відкритим.

Отже, існує чимало проблем пов'язаних з інститутом визнання. Найголовнішою проблемою визнання на сучасному етапі можна вважати відсутність кодифікації цього інституту. Тому саме це породжує усі інші проблеми, пов'язані з визнанням держав. Тому, для вирішення більшості проблем визнання є прийняття міжнародного акту, який би був обов'язковим для всіх держав світу. І який встановив процес визнання новостворених держав.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александрова Н. В. Правовой институт признания государств : дис. ... кандидата юридических наук : 12.00.01 / Александрова Н. В. – Н. Новгород, 2009, – 174с.

2. Международная правосубъективность. (Некоторые вопросы теории) / Отв. ред д-р юрид. наук, проф. Д. И. Фельдман. – М. : Юрид. лит., 1971.

3. Гасымов Ф. Р. Признание государств и правительств, современная международно– правовая теория и практика : дис. ... кандидата юридических наук : 12.00.10 / Гасымов Ф. Роглы.– Казань, 2005.

4. Моджорян Л. А. Субъекты международного права / Моджорян Л. А. – М. : Госюриздат, 1958.